

Institut "Jožef Stefan", Ljubljana, Slovenija

LAB, podoba-znanost-kip, 2012

*železo, les, kamen, terakota, steklo, spona, žaluzije, aluminij, mavčni povoji, gobi, računalniške grafike prof. Hernana A. Makseta
700 cm × 230 cm × 300 cm*

Vabimo Vas na odprtje razstave

ROMANA MAKŠETA

LAB, podoba-znanost-kip,

ki bo v ponedeljek, 15. oktobra 2012, ob 18.00

v Galeriji Instituta "Jožef Stefan" na Jamovi cesti 39 v Ljubljani.

Razstava bo odprta do 15. novembra 2012.

Vizija, materija in dvogovor

Značilnost sodobne umetnosti je njena zahteva po tem, da je sodobna. Ni je mogoče ločiti od časa, v katerem se nahaja, saj je odziv na čas strukturiran v samem delu, je torej notranji senzor zunanjih vplivov in sprememb. Od tehnologije, s katero je bilo umetniško delo ustvarjeno, so bila odvisna vsa obdobja zgodovine umetnosti. Osnovna materija umetniškega izdelka v bistvu že akumulira vsebine, ki jih zmore ustvarjalec objaviti. Postmodernistična umetnost Romana Makšeta se poleg vsakokratnega vsebinskega sporočila kaže tudi v izboru kiparskih materialov. Njegovi objekti so sestavljeni iz različnih materialov, navadno izdelanih iz lesa, jeklenih profilov, betonskih, lesenih, steklenih, kamnitih izdelkov in iz drugih materialov, tudi iz patinirane terakote, med njimi je vedno tudi nekaj avtorjevih bolj tradicionalnih kiparskih del. Na zvarjene jeklene profile umetnik z vijaki privije iverne plošče ter posamezne jeklene okvirje spne s prijemalkami. Njegove skulpture določa minimalistična likovna logika, omejena na prostorske premice, ki določajo prostor razstavnih objektov in omejuje gledalčev pogled na likovne značilnosti konstrukcije. Zunanji prostor skulptur je ločen od notranjega prostora skulpture z jeklenimi profili, ki jih umetnik zvari v posebne, vedno enako velike pravokotnike. Skulpture – kot nekakšni prosojni objekti – so strukturirane tako, da so na prepoznavne okvirje pripeti različni označevalci. Minimalistično zasnovanih objektov kiparja Romana Makšeta, ki vzpostavljajo odnos med skulpturo objektom in prostorom, ne moremo enostavno označiti kot kiparstvo, instalacijo ali arhitekturno oblikovanje.

Vedno je odločilno, da je avtor, likovni ustvarjalec, tisti, ki mora duhovno substanco ustvariti sam. Ustvari jo lahko iz materije, ki jo ima na voljo, in iz vizije, ki si jo ustvari. Če v svoji viziji vidi smisel, da svojo stvaritev poveže s stvaritvami drugih umetnikov, deluje s povezovalno energijo, sledi svojemu sporočilu, svoji zgodbi. Povezovati umetnike je Makše začel leta 2001 pri razstavi v galeriji Krško, kjer je k sodelovanju povabil slikarko Joni Zakonjšek. Dve leti kasneje je pri projektu interjerja za mladinski hotel na Metelkovi v Ljubljani kot njegov gost sodeloval kipar John D. Antone, še isto leto so bile skupaj z Makšetom vzporedne in sočasne predstavitve Marjetice Potrč, Luja Vodopivca in Dušana Zidarja v obeh prostorih ljubljanske Mestne galerije. Na razstavo v Koroški galeriji likovnih umetnosti je leta 2005 k sodelovanju z vzporednimi kiparskimi predstavitevami povabil kiparko Dragico Čadež in kiparja Jiřija Bezlaja. Kljub mogočim generacijskim in slogovnim razlikam vidi Makše smisel tovrstnih razstavnih dvogovorov. Ta povezovanja prav z razlikami v izrazu in z različnimi generacijskimi izkušnjami predstavljajo in poudarjajo zavest o skupnem nadgeneracijskem položaju kiparja in ustvarjalca v današnjem prostoru.

Celostne postavitve temeljijo na pomenih, ki se med seboj prepletajo in dograjujejo. Sporočilnost je sugestivna. Ti projekti niso mišljeni kot delitev dela, smisel je v povezovanju, nadgradnji. To je seveda velika odgovornost umetnika, kajti on je tisti, ki mora imeti odnos do duhovnega sporočila, on je tisti, ki odreja pravila. Njegova pravila so kiparska, človeška, vprašanje pa je, ali bodo v kontekstu razstav in družbe prepoznana kot kvaliteta, ki lahko traja. Prav zato, ker gre za individualno, od institucij neodvisno delo, lahko umetnost še prinaša novosti. Umetnost ničemur ne služi,

služi lahko le umetniku in gledalcu. Avtorska odločitev Romana Makšeta vsebuje možnost povezovanja in vzporednic popolnoma različnih ustvarjalnih, tako generacijskih kot delovnih in duhovnih izkušenj.

Makše se vedno osredinja na prostor, v katerem naj bi bilo njegovo delo postavljeno. Tudi tokratna razstava je zgrajena na sodelovanju in vključevanju gosta ustvarjalca v umetnikov razstavni projekt, le da je k sodelovanju razstave na znanstvenem Institutu »Jožef Stefan« kot gosta povabil znanstvenika Hernana Makseta, profesorja na Benjamin

Levich Institute in na Oddelku za fiziko na CCNY, CUNY v New Yorku¹. Primeri iz znanosti izpeljanih slik, ki jih je prof. Hernan Makse iz svojega raziskovalnega arhiva dal na voljo za razstavo na Institutu »Jožef Stefan«, so bili izbrani iz njegovega večletnega dela². Tudi ta projekt, v katerega je kipar Roman Makše k sodelovanju povabil fizika z njegovimi znanstvenimi, vizualno privlačnimi dognanji, zabrisuje mejo poudarjene individualnosti. Z ohranjanjem lastnih vizualnih rešitev obeh udeležencev pri projektu se kaže vzporednost sporočila in hkrati samostojnost obeh ustvarjalcev.

Obiskovalcu, ki pozna dosedanje postavitve razstav Romana Makšeta in s pogledom objame razstavljeno kompozicijo, se zdi vse znano. Pred njegovimi očmi so prostori, skulpture objekti, ki jih je že videl, vendar že prvi, drugače dodan element (les, kamen, terakota, steklo, mavčni povoji, gobi), pa tudi v objektih in ob njih v klasičnih razstavnih okvirjih poudarjene atraktivne barvne računalniške grafične podobe znanstvenika Hernana Makseta, vzbudijo željo po raziskovanju, po natančnejšem odkrivanju vsake posameznosti posebej. Zunanost objektov skulptur je bleščeča, hladna, industrijska, neosebna, medtem ko je notranost toplejša, ne vzbuja pa občutka domačnosti, temveč prej laboratorija. Zato tudi izbran naslov za razstavljena dela ne preseneča.

Notranost, ki je lahko ustvarjalna delavnica ali razstavni prostor za

skulpture, ni opremljena z nikakršnim sediščem. Gledalca ne nagovarja k 'nadaljevanju' umetniškega dela oziroma k sodelovanju, temveč ga seznanja z znanstvenimi, laboratorijskimi dognanji.

Ko umetnik ustvarja, je zanj najlepše, da je razstava njegovega dela manifestacija, ki delček tega ohranja. V zahteven projekt, ki združuje umetnost in znanost, je kipar Roman Makše vložil veliko razmišljanja, ustvarjanja in dela, v letu dni je vsa dognanja in povezovanja združil in prepletel v eno sporočilo, v celoto: LAB, podoba-znanost-kip.

Tatjana Pregl Kobe

¹ Prof. dr. Hernan A. Makse: Benjamin Levich Institute, CCNY, City University of New York, CUNY, New York; e-pošta: hmakse@lev.cuny.cuny.edu; web: <http://www.jamlab.org>

² Znanstveno delo Hernana Makseta se usmerja na razumevanje teoretične baze kompleksnosti. Njegova raziskovalna skupina deluje v smeri razvijanja novih arhitekturnih zakonov kompleksnih mrež z aplikacijami od bioloških sistemov do interneta, web-a in socialnih omrežij. Glavni raziskovalni cilj njegovega dela je razumeti »pojavnjajoče se lastnosti«, to so »lastnosti, ne vsebovane v preprostih zakonih fizike, čeprav so njihove posledice«. To sledenje vodi do kompleksnih in inovativnih poskusov vizualizirati sistem, ki se raziskuje. Izhajajoče figure in načrti lahko tipično nagovarjajo velik del znanstvenih informacij in pogosto rezultirajo tudi v vizualno privlačne predstavitve.

Roman Makše

Rodil se je leta 1963 v Ljubljani. Študiral je kiparstvo na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani, diplomiral leta 1989 in leta 1994 končal podiplomski študij. Kot redni profesor za kiparstvo je zaposlen na Oddelku za likovno pedagogiko Pedagoške fakultete Univerze v Ljubljani. V letu 2009 je bil gostujoči profesor na Akademiji uporabnih umetnosti (APU) na Reki. Njegova raziskovalno-umetniška dejavnost vključuje samostojne in skupinske kiparsko-razstavne projekte, sodelovanje na kiparskih delovnih srečanjih in stalne javne kiparske postavitve. Kiparska dela je razstavljal v Sloveniji, nekdanji Jugoslaviji, Italiji, Avstriji, Nemčiji, na Madžarskem, v Litvi, na Nizozemskem in v ZDA. Njegova umetniška dela so umeščena v nacionalne in tuje zbirke. Leta 1987 je prejel študentsko Prešernovo nagrado za kiparstvo ALU v Ljubljani. Za svoje delo je leta 1994 prejel priznanje fundacije Pollock-Krasner v New Yorku in leta 1995 priznanje na Mednarodnem trienalu male plastike v Murski Soboti. Od leta 1989 je imel mnogo samostojnih in skupinskih razstav ter delovnih srečanj doma in v tujini. Je član Zveze društev slovenskih likovnih umetnikov in organizacije Sculpture Network iz Berlina.
e-naslov: roman.makse@guest.arnes.si

*Projekt je sofinanciralo
Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport
Republike Slovenije.*

REPUBLIKA SLOVENIJA
**MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST, KULTURO IN ŠPORT**